

LANDSCHAPPELIJK INPASSINGSPLAN

Erf familie Bies, Jonkersvaart 45

Landschapsbeheer
Groningen

Titel: Landschappelijk inpassingsplan

Subtitel : Erf familie Bies, Jonkersvaart

Projectnummer: P20122/20122

Versie: Concept

Datum: 18-8-2020

Auteur(s): R. Luring
E-mail adres: r.luring@landschapsbeheergroningen.nl

Gecontroleerd door: L. Bus

Goedgekeurd door: K. Sjoukes

Contact : Landschapsbeheer Groningen
Roderwolderdijk 60
9744 TH Groningen
050 – 5345199
www.landschapsbeheergroningen.nl

INHOUDSOPGAVE

1. **Analyse historische opbouw landschap**
Historische kaarten met toelichting
2. **Landschappelijk inpassingsplan**
Plattegrond van het erf met toelichting
3. **Beplantingslijst**
Soorten en aantallen
4. **Bijlage**
 - Landschappelijk inpassingsplan op A3-formaat
 - Visie Houtsingelhoofdstructuur

1. ANALYSE HISTORISCHE OPBOUW LANDSCHAP

Inleiding

Het landschapsbeeld van het Westerkwartier wordt voor een belangrijk deel bepaald door de singels en de karakteristieke boerenerven. Door hun omvang en vaak oude en fraaie beplantingen zijn veel van deze boerenerven monumentaal te noemen. Zij weerspiegelen de historische ontwikkelingen hiermee en spelen een belangrijke rol in de beleving van de cultuurhistorische en landschappelijke waarden.

Historische kaart 1920

Het erf van de familie Bies ligt in Jonkersvaart, een dorp in een kleinschalig veenkoloniaal landschap met kenmerkende houtsingels, vaarten en wijken (afb. 1.1). Dit zuidelijke deel van het Westerkwartier was een uitgestrekt hoogveenmoeras. In de 16e eeuw begon men het gebied grootschalig te ontginnen om wille van de turfwinning. Diverse vaarten en wijken werden gegraven waarlangs het turf werd afgevoerd.

Langs de vaarten ontstond karakteristieke lintbebouwing. Het erf van de familie Bies wijkt af van de overheersende lintbebouwing in Jonkersvaart; het is gelegen aan een wijk achter de vaart. In 1920 zien we nog geen erf op locatie. Wel is te zien dat er een bosje is aangeplant tussen de vaart en de wijk, ten behoeve van de houtproductie (bron: www.landschapsgeschiedenis.nl).

Bonnekaart 1930

Op de Bonnekaart van 1930 is het erf te zien: een boerderij met schuur en erfbeplanting (afb. 1.2). De gedeelde oprijlaan is aan de oostzijde dicht beplant en aan de westzijde dun aangezet. De laanbeplanting is typerend voor het gebied; de houtsingels die haaks op de vaart staan zijn veelvoorkomend.

Het erf ligt op de overgang van hoog naar laag. Dit hoogteverschil is in 2020 nog steeds zichtbaar.

Historische kaart 1970

De historische kaart van 1970 laat zien dat de laan langs de boerderij is doorgetrokken richting het zuiden, naar Heineburen (afb. 1.3). De beplanting langs de oprijlaan en het erf is nog steeds zichtbaar. De rode stippellijn geeft aan dat de oprijlaan half-verhard is.

Topografische kaart 2020

Veel houtsingels zijn verdwenen als gevolg van de schaalvergroting in de landbouw (afb. 1.4). Op de hedendaagse topografische kaart wordt de singel langs de oprijlaan naar het erf ook minder duidelijk aangegeven, maar hij is nog aanwezig. De erfbeplanting is met name aan de noordkant van het erf flink aangezet. In werkelijkheid zijn alle zijden van het erf in het groen gezet.

De voormalige boerderij (afb. 1.5) is in 1986 afgebroken. De erfbeplanting, bestaande uit met name populieren en esdoorns, is toen niet geruimd.

1.1 Historische kaart 1920 met locatie oprijlaan en erf

1.2 Bonnekaart 1930 met locatie oprijlaan en erf

1.3 Historische kaart 1970 met locatie oprijlaan en erf

1.4 Topografische kaart 2020 met locatie oprijlaan en erf

1.5 Voormalige boerderij aan Jonkersvaart 45 (foto: eigenaar, 1983)

2. LANDSCHAPPELIJK INPASSINGSPLAN

Cultuurhistorische waarden

Elk onderdeel op het boerenerf is ontstaan doordat het van nut was. Zo biedt een singel bescherming tegen wind; zorgen bloeiende bomen, struiken en planten voor stuifmeel en nectar, kan men zelfvoorzienend leven met een fruitgaard en moestuin en bieden solitaire bomen schaduw. Het verhaal achter de onderdelen is van cultuurhistorische waarde. Op het betreffende erf in Jonkersvaart zijn van belang:

- De oprijlaan met houtsingel
- De bloem- en kruidrijke vegetatie langs de oprijlaan en op het erf
- De zware singels rondom het erf (de erfbeplanting)

Oprijlaan - houtsingelstructuur

De houtsingel aan de oostzijde van de oprijlaan verkeert momenteel in een staat van achterstallig onderhoud (afb. 2.1). Herstel van de houtsingel langs de oprijlaan is daarom onderdeel van het landschappelijk inpassingsplan. Karakteristiek voor de omgeving Jonkersvaart is een singel die met name bestaat uit eiken en elzen (zie bijlage: 'Visie Houtsingelhoofdstructuur', Provincie Groningen & Eelerwoude, deelgebied 22, P.43). Open plekken worden daarom herplant met *Quercus robur* (zomereik) en *Alnus glutinosa* (zwarte els).

Naast een boomlaag wordt een struiklaag aangebracht met *Crataegus monogyna* (meidoorn) en *Salix cinerea* (grauwe wilg). Deze variatie in soorten zorgt voor voedselaanbod voor insecten en vogels.

Bloem- en kruidrijke vegetatie

Aan de westzijde van de oprijlaan kan de vegetatie verder ontwikkeld worden door bij te zaaien met het M2-mengsel van de Cruydhoeck (afb. 2.2). Dit mengsel bevat o.a. veel klaver. Daarnaast zal toekomstig beheer bestaan uit maaien en afvoeren, waardoor de berm langs de oprijlaan verder verschaald wordt.

Beslotenheid en zichtlijn

De bestaande erfbeplanting aan alle zijden van het erf zorgt voor beslotenheid. Hierdoor ontstaat veel nest- en schuilgelegenheid voor vogels en kleine zoogdieren. Net als de houtsingel langs de oprijlaan verkeert de erfbeplanting in een staat van achterstallig onderhoud. Onderhoud aan de esdoorns en monumentale populieren is daarom vereist. De beslotenheid wordt hierdoor gehandhaafd en door middel van dunning wordt ruimte gegeven aan vitale bomen om door te groeien.

Vanaf het besloten erf wordt een zichtlijn gecreëerd richting het open landschap rondom.

2.1 Oostzijde oprijlaan: de houtsingel dient versterkt te worden

2.2 Westzijde oprijlaan: versterken kruidenrijke vegetatie door bijzaaien en aangepast beheer

2.3 Monumentale populieren op hoekpunten

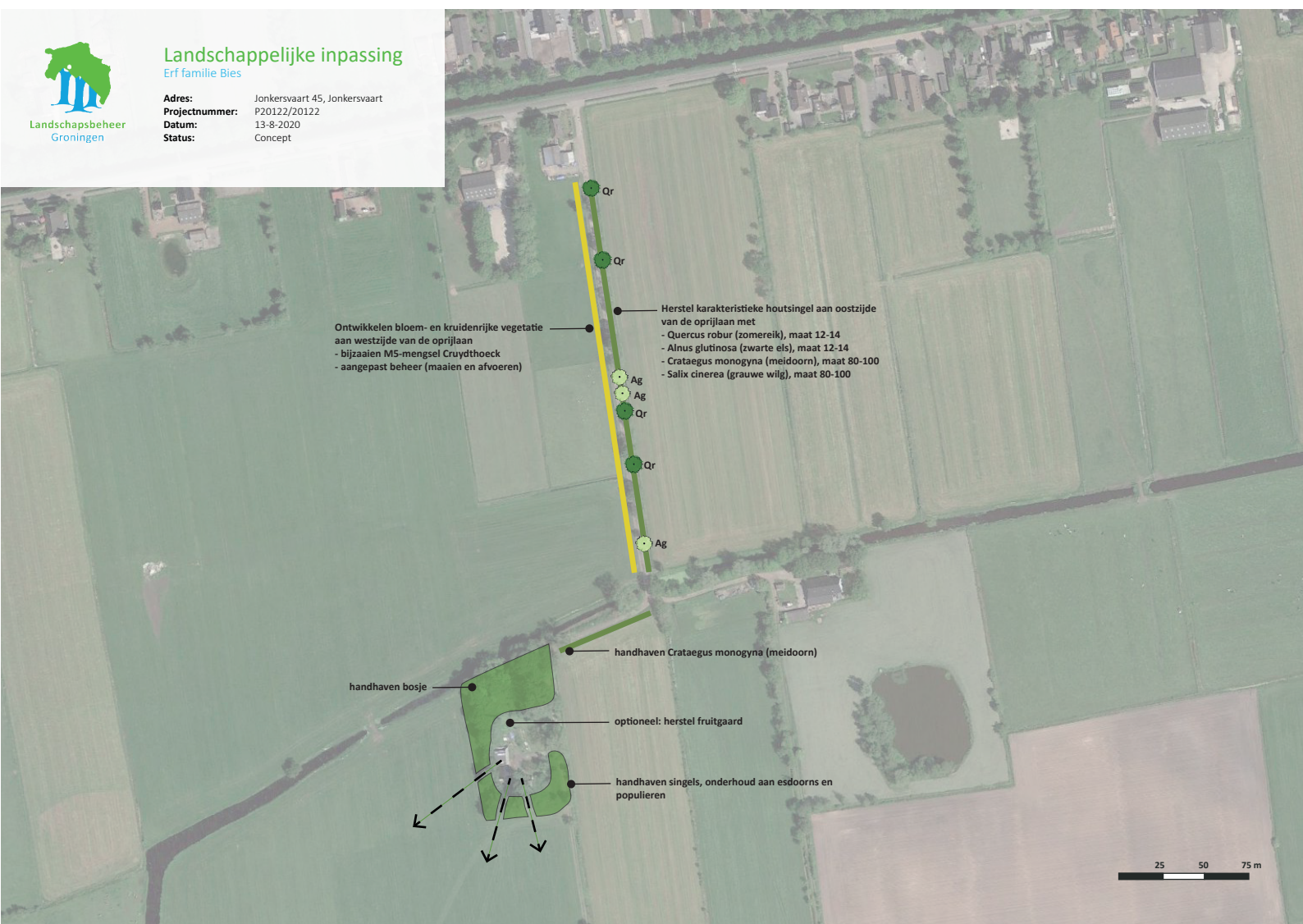

2.4 Doorkijkje naar de karakteristieke wijk

Landschappelijke inpassing

Erf familie Bies

Adres: Jonkersvaart 45, Jonkersvaart
Projectnummer: P20122/20122
Datum: 13-8-2020
Status: Concept

2.5 Landschappelijk inpassingsplan erf familie Bies, Jonkersvaart (zie bijlage voor versie op A3-formaat)

3. BEPLANTINGLIJST

AANTAL	SOORT	MAAT
4 st	Quercus robur (zomereik)	12-14
3 st	Alnus glutinosa (zwarte els)	12-14
5 st	Crataegus monogyna (meidoorn)	80-100
5 st	Salix cinerea (grauwe wilg)	80-100
250 g	M5-mengsel Cruydhoeck 'Nectar onder het maaimes'	-

Solitaire bomen worden op de open plekken aangeplant met twee boompalen en boomband, het bosplantsoen (Crataegus en Salix) wordt per twee of drie stuks aangeplant. Het zadenmengsel wordt bij voorkeur in het najaar gezaaid volgens de richtlijnen van de Cruydhoeck (www.cruydhoeck.nl/advies/algemene-aanwijzingen-voor-aanleg-van-bloemenweides).

4. BIJLAGE

